

N:o 76.

Ank. till Riksd. kansli den 22 april 1904, kl. 5,30 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för iståndsättande af åtskilliga hamnanläggningar i Skåne.

(2:a U. A.)

I en till Riksdagen den 11 mars 1904 aflåten proposition (n:o 68) har Kungl. Maj:t, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att på extra stat under riksstatens sjätte hufvudtitel för år 1905 anvisa ett belopp af 71,900 kronor att, såsom anslag utan återbetalningsskyldighet för iståndsättande af de genom stormen under natten till den 26 december 1902 förorsakade skador å härefter angifna hamnanläggningar, utgå till hamnintressenterna i Borstahusen med 2,960 kronor, i Ålabodarne med 3,300 kronor, i Vikhög med 7,700 kronor, i Viken med 10,000 kronor, i Barsebäck med 16,900 kronor, i Arild med 1,540 kronor, i Mölle med 21,000 kronor, i Lerberget med 1,500 kronor, i Kyrkbacken med 1,000 kronor, i Lerhamn med 3,000 kronor och i Nyhamn med 3,000 kronor; under villkor att, därest Kungl. Maj:t skulle finna skäligt att från bro- och hamnbyggnadsfonden anvisa anslag till ytterligare förbättring af någon utaf ifrågavarande hamnar, arbetet med sådan förbättring skulle utföras i sammanhang med iståndsättande af stormskadorna, samt att de nu gällande allmänna villkor och bestämmelser för erhållande och tillgodonjutande af statsbidrag från bro- och hamnbyggnadsfonden borde i tillämpliga delar blifva gällande äfven för de till berörda hamnars iståndsättande nu ifrågasatta statsbidrag.

Till ofvannämnda statsrådsprotokoll har föredragande departementschefen anfört följande.

»Med anledning af de svåra skador, hvilka den orkanlika storm, som natten mellan den 25 och den 26 december 1902 öfvergick södra Sveriges kuster, tillfogade särskildt de mindre hamnarna å Skånes västkust, hafva under år 1903 underdåniga ansökningar om statsunderstöd för iståndsättande af hamnarna inkommit från vederbörande hamnintressenter i Borstahusen, Ålabodarne, Vikhög, Viken, Barsebäck och Arild, därvid tillika öfverlämnats upprättade förslag till dessa hamnars iståndsättande.

Vidare har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län uti underdånig skrifvelse den 27 november 1903 förmält att, enligt hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande erfarit, utöfver redan från Arilds, Vikens, Råå, Ålabodarnes, Borstahusens och Vikhögs hamnstyrelser ingifna underdåniga ansökningar om statsbidrag till sammanlagdt belopp af 214,031 kronor 50 öre, framställningar om statsbidrag under den närmaste tiden kunde förväntas jämväl från Mölle, Lerhamns, Nyhamns, Lerbergets, Kyrkbackens och Barsebäcks hamnar, för hvilkas iståndsättande den ungefärliga kostnaden vore för Kungl. Maj:ts befallningshafvande uppgifven till sammanlagdt 154,400 kronor, hvarom Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett sig böra göra underdånig anmälan, för den händelse Kungl. Maj:t skulle finna ökning af det för ändamålet anvisade anslaget erforderligt för tillgodoseende af ifrågavarande och andra framställningar om delaktighet i anslaget. Med framhållande att samtliga i skrifvelsen nämnda hamnar, hvilkas intressenter vore stadda i så knappa villkor, att de icke kunde antagas äga förmåga att själfva bekosta de med iståndsättandet förenade kostnader, vore anlagda hufvudsakligen för den vid dem bosatta fiskarbefolkningens nytta och alltså vore för dessa fiskelägens bestånd af väsentlig betydelse, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande förklarat det högeligen önskvärdt, att bidrag af statsmedel för hamnarnas iståndsättande kunde erhållas, desto mera som förslagen rörande de arbeten, som vid dem skulle utföras, jämväl omfattade sådana förstärkningar och skyddsanordningar, som afsåge att göra hamnarna motståndskraftiga mot äfven svårare stormars påverkan.

Till följd af särskilda nådiga remisser har därefter väg- och vattenbyggnadsstyrelsen afgifvit underdånigt utlåtande af den 10 sistlidne januari, däruti styrelsen till en början anfört följande.

Vid granskning af de arbetsplaner för de ifrågavarande hamnarnas iståndsättande, hvilka jämte de underdåniga ansökningarna om stats-

bidrag blifvit till styrelsen öfverlämnade, hade styrelsen funnit planerna vara så upprättade, att de afsåge användandet af ett starkare byggnads-sätt än det förutvarande, i ändamål att trygga hamnarnas framtida bestånd, äfven när stormar af enahanda våldsamt som den förut-nämnda ånyo inträffade.

De belopp, till hvilka kostnaderna beräknats uppgå för de uti arbetsplanerna föreslagna arbetena, gifve sålunda icke begrepp om den skada, som de ifrågavarande hamnarna lidit genom sagda storm, utan angafve kostnaden icke blott för hamnarnas återställande i samma skick som före stormen, utan äfven för deras förstärkning på sådant sätt, att de såvidt möjligt skulle utan att lida skada kunna uthärda dylika hårdare stormar, under förutsättning att de genom nöjaktigt underhåll för framtiden vidmakthölles.

I ändamål att kunna bedöma omfattningen af särskildt den skada, som vållats af orkanen julen 1902, hade styrelsen dels från förslags-ställarne infordrat utredningar därom, dels med ledning af de ingifna arbetsplanerna låtit från den beräknade kostnaden i dess helhet afskilja det belopp, som skulle erfordras för allenast botande af ifrågavarande stormskada genom hamnarnas återställande i deras förra skick. Den återstående delen angafve den kostnad, som utöfver den förra skulle erfordras för ökning af de olika byggnadsdelarnas styrka för att gifva dem större förmåga att för framtiden emotstå svårare stormar eller för hamnarnas förbättring i öfrigt i enlighet med de upprättade arbetsplanerna.

Af dessa utredningar hade framgått, att allenast återställandet i samma skick som före stormen af de hamnar, som skadats af denna och för hvilkas iståndsättande arbetsplaner blifvit upprättade, skulle kräfva en sammanlagd kostnad af 63,360 kronor, hvartill skulle komma en kostnad af tillsamman 8,540 kronor för fyra hamnar, för hvilkas iståndsättande arbetsplaner icke syntes hafva blifvit upprättade.

Fiskelägena vid samtliga de af stormen skadade hamnarna vore till sin existens i hög grad beroende af hamnarnas bestånd, men lägenas befolkning i regel endast i stånd att förvärfva sig ett nödtorftigt uppehålle af sitt mödosamma yrke, hvarför fiskarbefolkningens resurser ej heller sträckte sig synnerligen långt utöfver hvad som kräddes för ernående af ett torftigt lifsuppehålle och för hamnens, fiskarbåtarnas och fångstredskapens oundgängligaste underhåll, hvilket årligen medförde utgifter, som det merendels vore bekymmersamt nog att kunna bestrida.

Enligt hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande och chefen i södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet vitsordat, hade den svåra orkanen vållat den fattiga fiskarbefolkningen så stora förluster och skador, att den nu icke utan statens hjälp förmådde iståndsätta sina hamnar och åter reda sig ur det betryck, hvori den råkat. Då detta icke föranledts af bristande idoghet och omtanke eller genom försumlighet i uppfyllande af åtagen underhållsskyldighet, så långt tillgångarna medgifvit, utan allenast genom en naturtilldragelse af inom landet sällspordt ödesdiger art, hemställde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i underdånighet, att Kungl. Maj:t täcktes

dels uti nådig proposition föreslå Riksdagen att, såsom anslag utan återbetalningsskyldighet till särskildt angifna belopp, bevilja hela den beräknade kostnaden för reparation af de skador, som af stormen natten till den 26 december 1902 förorsakats å förbemälda fiskehamnar, med undantag för Råå hamn;

dels, under förutsättning af Riksdagens bifall till den nådiga propositionen, medgifva, att till förstärkning och förbättring därutöfver af samma fiskehamnar måtte till angifna belopp få utgå anslag utan återbetalningsskyldighet ur de af Riksdagen för år 1904 redan anslagna medel till understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder.

Sedermera har Kungl. Maj:ts befallningshafvande med underdånig skrifvelse den 4 mars 1904 öfverlämnat särskilda från hamnstyrelserna i Mölle, Lerbergets, Kyrkbackens, Lerhamns, Nyhamns och Vikhögs hamnar inkomma underdåniga ansökningar om anslag för iståndsättande af de skador, som förorsakats hamnarna genom förberörda storm; hvarjämte Kungl. Maj:ts befallningshafvande, med åberopande af hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande i sin underdåniga skrifvelse den 27 november 1903 anført, tillstyrkt bifall till ansökningarna.

Innan jag nu går att redogöra för de särskilda hamnar, för hvilka statsbidrag sålunda ifrågasatts, samt för de yttranden, som beträffande hvarje särskild hamn afgifvits af vederbörande myndigheter, tillåter jag mig, med anledning däraf att Kungl. Maj:ts befallningshafvande uti sin förenämnda underdåniga skrifvelse den 27 november 1903 upptagit Råå hamn bland dem, för hvilka statsbidrag för ifrågavarande ändamål begärts, erinra, att frågan om anvisande af medel till denna hamn, som emellertid ej lidit någon skada af stormen, blifvit redan den 31 december 1903 af Kungl. Maj:t afgjord, i det Kungl. Maj:t, med anledning af därom utaf Råå municipalsamhälle gjord framställning, be-

viljat af 1903 års bro- och hamnbyggnadsfond till påbörjande af arbeten för fördjupning och förbättring af denna hamn ett anslag utan återbetalningsskyldighet af 39,750 kronor.

De fiskehamnar, för hvilka understöd af allmänna medel föreslagits, äro följande, samtliga belägna i Malmöhus län.

1. *Borstahusens hamn.*

Med underdånig skrifvelse den 23 februari 1903 har hamnstyrelsen i Borstahusen öfverlämnat ett utaf dåvarande chefen i södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet uppgjort förslag till reparation af hamnen, utvisande att kostnaderna för reparation af de skador, som förorsakats af stormen, och för i öfrigt behöflig förstärkning skulle uppgå till 11,400 kronor, samt därvid i underdånighet anhållit om statsanslag till belopp af hela den därför beräknade kostnaden.

I sitt förenämnda underdåniga utlåtande af den 10 sistlidne januari har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till en början erinrat därom, att denna fiskehamn anlagts under åren 1884—1888 för en kostnad af 103,397 kronor 78 öre, till hvilket belopp staten bidragit med 57,800 kronor i form af anslag utan återbetalningsskyldighet, samt därefter anfört, att i den mån rörelsen i hamnen gått framåt, hade det till endast 1,7 m. i inre hamnen och 1,8 till 2,2 m. i yttre hamnen upptagna djupet under dagligt vatten befunnits alldeles otillräckligt och medfört behovet af hamnens fördjupning till 3,0 m. under dagligt vatten samt dess förbättring i öfrigt för en beräknad kostnad af 39,000 kronor, hvaraf 26,000 kronor beviljats i statsanslag. Detta arbete, som vore under utförande, hade på grund af synnerligen hård och stenbemängd botten i inre hamnbassängen medfört vida större kostnad än den beräknade, hvarför hamnintressenterna måst genom upptagande af lån anskaffa medel för arbetets genomförande. En del af det redan verkställda fördjupnings- och förbättringsarbetet hade af julstormen åter blifvit omintetgjord, i det att medföljande tång och sand delvis igenfyllt den fördjupade inseglingrännan närmast hamnmynningen, hvarjämte brobänkarna på insidan af båda vågbrytarne upprifvits till ett djup af 0,3 till 1,1 m. i likhet med de båda tvärmarna mellan yttre och inre bassängen, å hvilka ett par större fiskarbåtar uppkastats af sjöarne, som slagit in öfver vågbrytarne. Oaktadt stormens orkanartade våldsamt hade dessa senare dock visat sig kunna motstå vågornas kraft, i det att de efter stormen hade lidit endast helt obetydliga skador vid foten af betonparapeten.

Af till styrelsen ingifvet utdrag af hamnens räkenskaper framginge, att intressenterna i hamnen den 1 januari 1903 ägde en skuld å hamnen af 17,500 kronor, och hade magistraten i Landskrona i afgifna yttranden dels förklarat sig anse den underdåniga framställningen vara i hög grad förtjänt af nådigt bifall, dels ock meddelat, att samtliga i Borstahusen boende män, som uppnått viss ålder och hade sin utkomst af fiske eller sjöfart samt betalade vissa afgifter, utöfvade bestämmanderätten öfver hamnbyggnaden, som finge anses vara deras egendom, samt att dessa, som företräddes af en årligen vald hamnstyrelse, för närvarande utgjorde omkring ett hundra personer. Kungl. Maj:ts befallningshafvande hade äfven afgifvit yttrande och däruti anfört, att hamnens iståndsättande på sätt föreslaget blifvit syntes vara oeftergiffigt, samt att intressenterna i hamnen icke kunde antagas vara i tillfälle att bestrida de därmed förenade kostnader.

Enligt den verkställda utredningen, fortsätter därefter styrelsen, skulle hamnens återställande i samma skick som före stormen uppgå till en beräknad kostnad af 2,960 kronor, under det att kostnaden för dess iståndsättande genom de skadade delarnes återuppförande på det föreslagna kraftigare byggnadssättet skulle därutöfver kräfva den återstående beräknade kostnaden 8,440 kronor. I anledning däraf och då behovet af understöd af statsmedel i följd af stormens vidsträckta verkningar vore allmänt inom länets många fiskelägen, ansåge sig styrelsen kunna endast till sådan omfattning förorda nådigt bifall till hamnstyrelsens underdåniga ansökan, att styrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t täcktes dels uti nådig proposition föreslå Riksdagen att till täckande af den genom stormolyckan vållade kostnaden för hamnens reparation bevilja ett anslag utan återbetalningsskyldighet af 2,960 kronor, dels ock till hamnens iståndsättande och förbättring därutöfver af innevarande års bro- och hamnbyggnadsfond anvisa två tredjedelar af den till 8,440 kronor beräknade återstående kostnaden eller 5,600 kronor.

2. Ålabodarnes hamn.

Med öfverlämnande af ett utaf dåvarande chefen i södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet upprättadt förslag till reparation af de skador hamnen lidit samt för återställande af bortskuren tillfartsväg m. m. hafva 24 fiskare i Ålabodarne samt styrelsen för Ålabodarnes hamnaktiebolag uti underdånig skrift af den 10 mars 1903 anhållit, att Kungl. Maj:t måtte i nåder bevilja anslag till så högt belopp som möjligt för iståndsättande af berörda skador i enlighet med det därför upprättade

förslaget, enligt hvilket kostnaden beräknats uppgå till sammanlagdt 33,600 kronor.

Efter nådig remiss har Kungl. Maj:ts befallningshafvande den 1 maj 1903 afgifvit underdånigt utlåtande och därvid öfverlämnat yttrande af vederbörande kronofogde, som, efter besök å platsen, förklarar sig instämma med distriktschefen i afseende å skadornas omfattning och sättet för deras botande samt, enär fiskeläget liksom Ålabodarnes hamnaktiebolag uppenbarligen saknade förmåga att bestrida de dryga kostnaderna för hamnens reparation och skyddande, funnit framställningen om statsanslag därtill hafva synnerligt skäl för sig.

För egen del har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i afseende på hamnens återställande anfört, att af distriktschefens yttrande framginge, att hamnen lidit svåra skador, hvilka snarast borde afhjälpas till förekommande af ytterligare förstörelse. Hamnen ägdes af Ålabodarnes hamnaktiebolag, hvars delägare hufvudsakligen vore vid hamnen boende fiskare. Befolkningen vid Ålabodarne vore i allmänhet stadd i knappa villkor, och det vore uppenbart, att invånarne icke vore i stånd att bestrida de med hamnens iståndsättande förenade kostnader, hvarför Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansåge det vara högeligen önskvärdt, att statsanslag blefve för detta ändamål beviljad. Beträffande åter frågan om anslag för iståndsättande af vägen, så och enär fråga blifvit väckt därom, att denna väg, hvilken genom laga kraftvunnet utslag förklarats skola såsom bygdeväg i vägdelningen ingå, skulle omedelbart till allmänt underhåll öfvertagas för att af vägstyrelsen iståndsättas och underhållas, till dess nya vägdelningen blifvit genomförd, syntes statsanslag för denna vägs iståndsättande tills vidare ej böra ifrågakomma.

Enligt af mig inhämtad uppgift har sedermera genom Kungl. Maj:ts befallningshafvandes utslag den 14 augusti 1903 förordnats, att ifrågavarande vägsträcka skulle omedelbart genom vägstyrelsens försorg och på vägkassans bekostnad iståndsättas och underhållas, intill dess vägen, efter det ny vägdelning trädt i tillämpning, af de väghållningskyldige öfvertagits. Besvär mot detta utslag äro beroende på kammarkollegii pröfning.

I sitt förberörda underdåniga utlåtande af den 10 januari innevarande år har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört, bland annat, följande.

Vid denna hamn hade under julstormen norra vågbrytaren blifvit skadad, hufvudsakligen dock den med svagare byggnadssätt utförda delen närmast land. Största förlusten hade dock vållats fiskeläget därigenom, att den höga strandbrinken norr om nämnda vågbrytare blifvit

af hafvet bortskuren å en sträcka af 260 meter, till en bredd af 20 till 30 meter från förutvarande strandlinje, så nära intill boningshusen i fiskeläget, att den tvärbranta brottväggen efter stormen ginge endast några meter från dessa och å ett ställe endast *en* meter från ett boningshus, som därför måst nedrivas.

Enligt verkställd utredning skulle återställandet af hamnen i samma skick som före stormen kräfva en beräknad kostnad af 3,300 kronor och återställandet af tillfartsvägen äfvenledes i samma skick som före stormen enligt dess gamla plan och profil en beräknad kostnad af 3,100 kronor, men utöfver detta sistnämnda belopp skulle tillkomma en kostnad af 1,200 kronor för tillfartsvägens iståndssättande på sådant sätt, att den kunde som allmän bygdeväg med en största stigning af endast 50 ‰ få i vägdelningen ingå. Af den återstående beräknade kostnaden erfordrades för norra hamnarmens förstärkning och för hamnens förbättring i öfrigt, utöfver den för hamnens återställande allenast i dess förutvarande skick beräknade kostnaden, ett belopp af 4,900 kronor, hvarjämte en kostnad af 21,100 kronor vore erforderlig för att för framtiden skydda såväl den återbyggda tillfartsvägen som hela det till största delen norr om hamnen belägna fiskeläget genom särskild vågbrytare och strandskoning efter enahanda konstruktion, som redan förut måst utföras för skyddande af den mindre del af fiskeläget, som sträckte sig söder om hamnen.

Då en stor del af fiskelägets invånare, vid minsta ytterligare utskärning af den tvärbranta brottväggen lämnad i dess nuvarande läge på endast några meters afstånd från boningshusen, skulle vid en liknande orkan se hus och hem uppslukas af hafvet, vore utförandet med det allra snaraste af den föreslagna vågbrytaren jämte återfyllningen af den forna strandbrinken med strandskoning vid dess fot oundgängligen behöfliga åtgärder, om fiskeläget skulle kunna fortsätta att existera.

På grund däraf och då dessa åtgärder för strandens skyddande norr om norra hamnarmen vore nödvändiga äfven för att skydda den med statsbidrag anlagda hamnen från förstörelse genom hafvets genombrott invid norra landfästet, hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes dels uti nådig proposition föreslå Riksdagen att bevilja ett anslag utan återbetalningsskyldighet af 3,300 kronor, motsvarande kostnaden för de arbeten, som erfordrades för hamnens återställande i dess förutvarande skick, dels ock till hamnens förstärkande och förbättrande därutöfver, på sätt den upprättade arbetsplanen utvisade, samt för bevarandet af fiskelägets fortsatta tillvaro af 1904 års hamnbyggnadsfond

anvisa två tredjedelar af den för de i sådant syfte föreslagna arbetena beräknade kostnaden 26,000 kronor eller 17,300 kronor.

I afseende å den till sammanlagdt 4,300 kronor beräknade kostnaden för tillfartsvägens såväl återställande som anordnande enligt den uppgjorda arbetsplanen, så att den kunde ingå i allmänna vägdelningen, vore styrelsen, då Kungl. Maj:ts befallningshafvande på angifna grunder funnit statsanslsg därför tillsvidare ej böra ifrågakomma, förhindrad att för närvarande därom göra underdånig framställning, ehuru väl tillfartsvägens iståndsättande icke kunde uppskjutas i afvaktan å det slutliga afgörandet af frågan om vägdelningen i Rönnebergs härad, utan måste utföras på samma gång som de för fiskelägets bevarande erforderliga strandskyddsarbetena, hvarför fiskelägets invånare finge tillsvidare vidkännas denna senare kostnad, intill dess frågan om skyldigheten för häradets vägstyrelse att åter bygga och iståndsätta berörda väg blifvit slutligen afgjord.

3. Vikhögs hamn.

Hamnstyrelsen för denna hamn har med underdånig skrifvelse den 16 maj 1903 öfverlämnat ett utaf dåvarande chefen i södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet upprättadt förslag till reparation af de genom stormen vållade skadorna å hamnen samt för reparation af redan före stormen befintliga brister å hamnens lastbrygga och därvid, när fiskeläget vore i behof af stor hjälp för botandet af de vållade skadorna, anhållit att af statsmedel få uppbära två tredjedelar af den till 10,100 kronor beräknade kostnaden eller 6,600 kronor. Uti ett af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inhämtadt, den 17 oktober 1903 afgifvet underdånigt yttrande i ärendet har Kungl. Maj:ts befallningshafvande anført, att ifrågavarande hamn, till hvars anläggande understöd af statsmedel år 1886 beviljats, vore af betydelse såväl för fiskerinäringen å fiskeläget, som ock, ehuru i mindre grad, för fraktandet af varor såsom betor, spannmål och kol, samt att intressenterna i företaget, hvilka uteslutande utgjordes af fiskare i torftiga omständigheter, icke syntes vara i tillfälle att i vidare mån än i ansökningen uppgifvits vidkännas de för hamnens iståndsättande erforderliga kostnader, hvadan arbetet ej kunde antagas komma till utförande, med mindre statsbidrag erhöles.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sitt förenämnda underdåniga utlåtande af den 10 sistlidne januari beträffande denna hamn anført följande.

Under julstormen hade hamnen lidit betydliga skador, i det att den af stenfyllning å pierres perdues bildade vågbrytaren blifvit å hela sin längd upprifven i krönet, å vissa sträckor tämligen djupt, hvarjämte plankdäcket bortslitits å en del af den långa lastbryggan och pålar i brygg-hufvudet upplyftats och lossnat.

Då anledning till samtliga nu ifrågavarande underdåniga ansökningar om statshjälp för ett flertal fiskehamnar inom Malmöhus län vore att söka uti en ödesdiger naturtilldragelse, som ruinerande ingripit i den fattiga fiskarbefolkningens existensvillkor, syntes statens hjälp af denna anledning för dessa särskilda fall böra gå utöfver de sedvanliga gränserna, hvarför styrelsen funne skäligt, att statsbidrag borde tilldelas samtliga de af stormfloden skadade hamnarna efter enahanda grunder, och sålunda ock rättvist, att allenast den omständigheten, att vissa sökande själfva icke dristat anhålla om mera än de under vanliga förhållanden brukliga två tredjedelarna af det för istånd-sättandet behöfliga beloppet, icke under förhandvarande extraordinära förhållanden borde medföra, att *dessa* understödssökande blefve försatta uti en ogynnsammare ställning genom att icke erhålla understöd efter samma grunder som de sökande, hvilka i underdånighet hos Kungl. Maj:t anhållit om understöd till största möjliga belopp. I öfverensstämmelse därmed och då enligt en af förbemålde distriktschef gjord utredning återställandet af Vikhögs hamn allenast till samma skick som före stormen skulle erfordra en kostnad af 7,700 kronor och de därutöfver behöfliga förstärkningarna den återstående kostnaden, 2,400 kronor, hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes dels föreslå Riksdagen att till hamnens återställande i dess förutvarande skick bevilja ett anslag utan återbetalningsskyldighet af 7,700 kronor, dels ock till dess förstärkande och förbättring därutöfver af 1904 års bro- och hamnbyggnadsfond anvisa två tredjedelar af den till 2,400 kronor beräknade kostnaden eller 1,600 kronor.

Uti den med Kungl. Maj:ts befallningshafvandes underdåniga skrifvelse den 4 innevarande månad öfverlämnade ansökningen har hamnstyrelsen, med förklarande att den ursprungligen icke ansett sig kunna ifrågasätta högre bidrag än som motsvarade $\frac{2}{3}$ af förenämnda 10,100 kronor, hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes af därför tillgängliga medel bevilja för botandet af de genom stormen uppkomna skadorna hela det därför beräknade beloppet 7,700 kronor utan återbetalningsskyldighet samt därutöfver så stort belopp som möjligt för hamnarbetet i öfrigt.

4. Vikens hamn.

Uti en till Kungl. Maj:t ingifven skrift af den 29 juli 1903 har Vikens hamnstyrelse, med bifogande af en förteckning å hamnens inkomster och utgifter för år 1902, utvisande en totalinkomst af 1,408 kronor 4 öre och ett öferskott vid årets slut af 446 kronor 8 öre, anhållit om anslag utan återbetalningsskyldighet till största möjliga belopp för hamnens reparation och förbättring i enlighet med ett af majoren m. m. C. P. W. Gagner därför upprättadt förslag, enligt hvilket kostnaderna skulle uppgå till 70,000 kronor.

Med sitt förenämnda underdåniga utlåtande af den 10 sistlidne januari har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen öfverlämnat från Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet infordradt yttrande i ärendet, jämte därvid bilagdt yttrande af kronofogden i orten. Denne har med bifogande af en uppgift från kommunalnämndens ordförande, enligt hvilken kommunens skuld å hamnen den 5 november 1903 utgjorde 42,180 kronor, för egen del förklarat, att han med kännedom därom, att Vikens kommun skuldsatt sig för de kostnader, som tidigare för hamnen måst af kommunen tillskjutas, och för detta ändamål varit nödsakad upptaga lån, hvilkas amortering fortginge, men å hvilka ej obetydligt återstode att gälda, ansåge, att kommunen, hvars utgifter för kyrka, skolor och fattigvård med mera måste samtidigt därmed jämväl bestridas, icke förmådde bära hela kostnaden för de förbättringar vid hamnen, som nu vore ifrågasatta. Dessa förbättringar vore dock nödvändiga och närmast föranledda af naturhändelser samt kunde i hvarje fall ej anses förorsakade genom någon försumlighet vid tillsyn öfver hamnen eller bristande underhåll därå.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande har beträffande denna hamn anfördt, att invånarne i Vikens kommun, som ägde hamnen, hvartill statsanslag äfven förut beviljats, vore till öfvervägande delen fiskare och sjöfarande, hvilka, äfven om de icke kunde sägas vara obemedlade, dock vore stadda i sådana villkor, att de icke utan synnerlig svårighet mäktade bära hela kostnaden för hamnarbetet, helst kommunens ännu återstående skuld för hamnen uppginge till mera än 40,000 kronor. Som därtill komme, att en ändamålsenlig och trygg hamn vid Viken vore af betydelse ej endast för platsens invånare, utan ock för den dit förlagda lotsstationen, ansåge sig Kungl. Maj:ts befallningshafvande hafva giltig anledning hemställa, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ville understödja ansökningen i syfte att för ändamålet måtte varda beviljad

så stort statsanslag, som anvisade medel och de för dispositionen af desamma stadgade villkor medgåfve.

För egen del har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat, att de skador, som å hamnen förorsakats af julstormen, bestode hufvudsakligen däruti, att den öfverbrytande sjön upprifvit brobänksfyllningen å insidan af västra vågbrytaren och spolat fyllningen ned i hamnbassängen, hvilken i öfrigt äfven mycket uppgrundats genom massor af sand, som följt med brottsjöarna öfver vågbrytaren och slungats in i hamnen.

Vid granskning af den af majoren Gagner upprättade arbetsplanen hade styrelsen funnit den till 70,000 kronor beräknade kostnaden böra nedsättas till 52,400 kronor samt den till 14,400 kronor beräknade kostnaden för allenast återställandet af hamnen i samma skick som före stormen böra nedsättas till 10,000 kronor.

Vikens hamn intoge ett framstående rum bland Skånes fiskehamnar och ägde därtill betydelse äfven som lotshamn i norra delen af Öresund, hvadan dess iståndsättande och förbättrande vore af gagn för fiskerinäringen och för den allmänna sjöfarten. Styrelsen hemställde därför, att Kungl. Maj:t täcktes dels föreslå Riksdagen att till hamnens återställande i dess skick före stormen bevilja ett anslag utan återbetalningsskyldighet af 10,000 kronor, dels ock till påbörjande af dess förstärkande och förbättring därutöfver af 1904 års bro- och hamnbyggnadsfond anvisa 14,100 kronor, utgörande första hälften af två tredjedelar utaf den återstående af styrelsen till 42,400 kronor beräknade kostnaden.

5. *Barsebäcks hamn.*

I underdånig ansökning af den 15 april 1903 har Barsebäcks hamnstyrelse meddelat, att majoren Gagner, på dess anmodan, till hamnstyrelsen inkommit med utredning angående den kostnad, som skulle erfordras för reparation af de af stormen vållade skadorna, enligt hvilken utredning denna kostnad skulle uppgå till 23,000 kronor. Då emellertid behovet af hamnens förbättring, utöfver allenast dess iståndsättande efter stormen, gjort sig alltmera gällande, hade hamnstyrelsen, i anledning af önskvärldheten, att förbättringarna blefve verkställda i sammanhang med iståndsättandet, åt majoren Gagner uppdragit utarbetandet af ett förslag, omfattande icke blott iståndsättande af stormskadorna, utan äfven de förstärknings- och förbättringsarbeten, som kunde erfordras. Enligt detta förslag skulle de erforderliga ar-

betena utföras uti fyra afdelningar, i den mån erforderliga medel kunde blifva tillgängliga. De till första afdelningen hörande arbetena, beräknade att kosta 126,000 kronor, vore hvad som först och med största nödvändighet behöfde utföras. Hamnstyrelsen anhölle därför att få af statsmedel uppbära två tredjedelar däraf eller 84,000 kronor.

Med sin förberörda skrifvelse den 10 januari innevarande år har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen återställt en jämväl till densamma remitterad, af greve Adolf Hamilton såsom innehafvare af Barsebäcks fideikommisssegendom afgifven förklaring att, därest hamnstyrelsens underdåniga ansökan vunne nådigt bifall, i sin mån bidra till att resterande tredjedelen, 42,000 kronor, åstadkommes.

För egen del har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat, att hamnen under julstormen blifvit ganska mycket skadad. Norra vågbrytaren hade på flera ställen upprifvits och å andra stäckor mer eller mindre förstörts. Södra vågbrytaren hade blifvit mindre skadad å utsidan, men brobänken å dess insida till stor del upprifven af de öfverstående sjöarna. Äfven lastbryggan ini hamnen hade skadats dels genom bortspolning af fyllningen, dels därigenom att bälverket sönderslagits af farkoster, som slitit förtöjningarna.

Vid granskning af den utaf majoren Gagner upprättade arbetsplanen hade styrelsen funnit den beräknade kostnaden 126,000 kronor för de för närvarande föreslagna och erforderliga arbetena böra nedsättas till 103,600 kronor och den till 23,000 kronor beräknade kostnaden för endast hamnens iståndsättande till samma skick som före stormen kunna nedsättas till 16,900 kronor.

Då hamnen syntes få väsentligen ökad betydelse såväl för fiskelägets befolkning som för närmaste orter genom den föreslagna anläggningen af en normalspårig järnväg från Kjäflinge statsbanestation till hamnen, och denna anläggning hade utsikt att komma till utförande under närmaste tiden, därest Kungl. Maj:t därtill lämnade nådigt tillstånd, hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes dels föreslå Riksdagen att till hamnens återställande i dess skick före stormen bevilja ett anslag utan återbetalningsskyldighet af 16,900 kronor, dels ock till påbörjande af dess förstärkande och förbättring därutöfver af 1904 års bro- och hamnbyggnadsfond anvisa 28,900 kronor, utgörande första hälften af två tredjedelar utaf den återstående af styrelsen till 86,700 kronor beräknade kostnaden.

6. *Arilds hamn.*

Uti en af kronofogden i Luggude härad med eget yttrande till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län öfverlämnad och af sistnämnda myndighet med underdånig skrifvelse den 7 april 1903 till Kungl. Maj:t öfversänd underdånig skrift hafva Chr. Larsson, J. Christiansson och N. P. Nilsson, å byamännens i Arilds fiskeläge vägnar, anført, att fiskelägets båthamn genom julstormen år 1902 lidit sådan skada, att densamma icke kunde i befintligt skick för sitt ändamål användas. En båthamn vore för fiskeläget omistlig, för så vidt de i Arild bosatte fiskare, hvilka icke hade annan afsevärd förvärfskälla än fisket, skulle kunna lifnära sig och sina familjer genom idkande af hafsfiske. Fiskarbefolkningen, hvaraf lägets invånare hufvudsakligen bestode, vore i följd af särdeles ringa ekonomisk förmåga urständsat att själf bekosta botandet af stormskadorna å hamnen. På grund därpå anhölle sökandena, att Kungl. Maj:t täcktes af allmänna eller eljest tillgängliga medel anslå det belopp af 1,531 kronor 50 öre, som enligt ett ansökningen bifogadt besiktnings- och värderingsinstrument vore för iståndsättande af hamnen erforderligt utöfver de dagsverken, som af byinvånarne själfva finge utgöras under reparationsarbetet. Tillika meddelades, att tullverket betjänade sig af hamnen för sina betjäntes båtar samt att något statsunderstöd till hamnanläggningen icke någonsin tillförne åtnjutits.

Kronofogden har i sitt ansökningen beledsagande yttrande framhållit, att ett skyndsamt iståndsättande af hamnen, som före stormen varit i brukbart skick och kunnat uppfylla sitt ändamål, vore nödvändigt för beredande af erforderligt skydd för fiskelägets båtar, af hvilka fiskarbefolkningens näring och existens vore beroende, men att kostnaden därför vore af sådan betydighet, att den i allmänhet mindre bemedlade fiskarbefolkningen icke utan svårighet kunde underkasta sig alla de därför nödiga utgifterna.

För egen del har Kungl. Maj:ts befallningshafvande anført, att, enär de i allmänhet mindre bemedlade invånarne i Arilds fiskeläge syntes icke utan större svårighet vara i tillfälle att åstadkomma det penningebelopp, som utöfver de dagsverken, de själfva utgjorde, erfordrades för hamnens iståndsättande, Kungl. Maj:ts befallningshafvande funne det synnerligen önskvärdt, om det äskade understödsbeloppet kunde för ändamålet beviljas.

I sitt förberörda underdåniga utlåtande af den 10 januari innevarande år har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört följande.

Då någon arbetsplan, som utvisade de behöfliga reparationerna, icke vore ansökningen bifogad, hade styrelsen föranstaltat om besiktning å hamnen för utrönande, huruvida den af sökandena uppgifna kostnaden vore tillförlitlig.

Uti till styrelsen afgifvet yttrande hade distriktsingenjören i södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, som verkställt den af styrelsen anbefallda besiktningen, meddelat att, då vid tiden för hans besök å platsen en stor del af reparationsarbetet redan måst utföras, det icke läte sig göra att verkställa en riktig uppskattning af kostnaderna för skadornas botande, men att den af ett par utaf fiskelägets invånare strax efter olyckan gjorda värderingen, som vore ansökningen bifogad, sannolikt icke vore för högt tilltagen. För det då verkställda arbetet, som endast utgjorde det allra nödvändigaste för att hamnen skulle blifva trafikabel, hade enligt uppgift af byamännen utgjorts 520 fria dagsverken samt kontant utbetalts 850 kronor. Hamnen brukade angöras af 10 stycken fiskarbåtar, hvarjämte 3 stycken tullbåtar där vore stationerade. Byalaget bestode af 98 personer, af hvilka 30 stycken vore änkor, som icke själfva kunde försörja sig och sina familjer. Fiskelägets öfriga befolkning vore till allra största delen mycket fattig och för sin utkomst hufvudsakligen hänvisad till fisket. Den nödtvungna utgiften för hamnens reparation hade möjliggjorts endast genom uppföring af en i ekonomiskt afseende mera lyckligt lottad af lägets invånare, hvilken förskotterat erforderliga medel. Något bidrag af statsmedel hade icke förut kommit hamnen till godo, i det att byamännen, när för cirka 15 år sedan statsbidrag beviljats för hamnens utvidgning och förbättring enligt förut på statens bekostnad verkställd undersökning och upprättad plan, icke sett sig istånd att bestrida den del af kostnaden, som icke skulle utgå af statsmedel, eller för arbetets fullgörande ställa antaglig borgen, hvarför saken fått förfalla. Äfven nu kunde byamännen icke i afsevärd mån lämna något bidrag eller skaffa sådan borgen, som erfordrades, när statsbidrag i vanlig ordning beviljades, men det syntes likväl vara synnerligen behjärtansvärdt, att sökandena medelst försträckning af allmänna medel kunde förhjälpas ur de svårigheter, hvaruti de nu utan egen förskyllan råkat och till hvilkas afhjälpande de påkallat statens förmedling.

På grund af hvad i ärendet sålunda blifvit anfördt och utrönt af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, kronofogden i orten samt distriktsingenjören i södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, hvaraf framgått,

att den fattiga befolkningen vid Arilds fiskeläge genom stormolyckan råkat uti sådant betryck, att statens hjälp vore för dem i hög grad behöflig, och då af distriktsingenjören efter undersökning å platsen framhållits, att den af fiskarena till 1,531 kronor 50 öre beräknade kostnaden för reparationen af de vållade skadorna å hamnen sannolikt icke vore för högt tilltagen och sålunda utan obehörigt tillägg kunde i något mera afrundadt tal uppskattas till åtminstone 1,540 kronor, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för sin del i underdånighet hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att till hamnens återställande i dess skick före stormolyckan bevilja ett anslag utan återbetalningsskyldighet af 1,540 kronor.

Beträffande vidare de af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i dess underdåniga skrifvelse af den 27 november 1903 omnämnda hamnar, från hvilka framställningar om statsbidrag då uppgifvits kunna under den närmaste tiden förväntas, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i afseende på närmast följande Mölle, Lerbergets och Kyrkbackens hamnar uti sitt underdåniga utlåtande den 10 januari innevarande år, hvilket afgifvits innan förut omförmälda underdåniga ansökningar rörande dessa hamnar inkommit, framhållit, att först sedan underdåniga ansökningar om statsbidrag till hamnarnas fullständiga iståndsättande och förstärkning enligt därför upprättade planer till Kungl. Maj:t inkommit och till styrelsen remitterats, kunde styrelsen blifva i tillfälle att afgifva underdånigt utlåtande angående storleken af det statsbidrag, som för ändamålet kunde, utöfver kostnaden för endast botandet af skadorna genom stormolyckan, komma att erfordras från det ordinarie anslaget för år 1904 för understödjande af bland annat företrädesvis mindre hamnbyggnader.

Då emellertid, såsom Kungl. Maj:ts befallningshafvande uti sin nyssberörda underdåniga skrifvelse vitsordat, Mölle, Lerbergets och Kyrkbackens hamnar vore för de respektive fiskelägenas framtida bestånd af väsentlig betydelse, men befolkningen icke å någondera platsen vore i stånd att själf bestrida de med hamnarnas iståndsättande förenade kostnaderna, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att till botande af skadorna genom stormen bevilja anslag utan återbetalningsskyldighet till Mölle hamn af 21,000 kronor, till Lerbergets hamn af 1,500 kronor och till Kyrkbackens hamn af 1,000 kronor.

I öfrigt har beträffande dessa tre hamnar förekommit följande.

7. *Mölle hamn.*

I sitt nyss berörda underdåniga utlåtande har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat att, sedan genom nådigt bref den 22 augusti 1902 ett belopp af 1,000 kronor anvisats för undersökning och upprättande af förslag till iståndsättande och utvidgning af denna hamn, hade på förordnande af styrelsen förslag därtill blifvit upprättadt och till hamnstyrelsen i Mölle aflämnadt af dåvarande chefen i södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, som därvid på hamnstyrelsens begäran utarbetat alternativa förslag. Då undersökningarna för dessa skett efter inträffandet af den ödesdigra julstormen, som hemsökt denna hamn synnerligen svårt, emedan den varit hårdt utsatt för den nordvästliga orkanen, hade särskild utredning verkstälts rörande kostnaden för botandet af de genom julstormen vållade skadorna, hvilken kostnad beräknats uppgå till 21,000 kronor.

Hamnstyrelsen har sedermera med en den 18 februari innevarande år till Kungl. Maj:t inkommen underdånig skrift öfverlämnat nyssnämnda alternativa förslag, slutande å 240,500 kronor, 85,100 kronor och 64,100 kronor samt därvid förmält, att hamnintressenterna, endast under förutsättning att det för stormskadornas botande beräknade beloppet 21,000 kronor beviljades af statsmedel utan återbetalningsskyldighet och att beloppet finge helt och hållet ingå i den tredjedel, som komme på samhället att betala, kunde antaga det lägsta alternativet och fördenskuil anhölle om största möjliga statsanslag till utförande af nämnda alternativförslag.

Denna af Kungl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkta ansökning är den 19 februari innevarande år remitterad till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och ännu under behandling därstädes.

I den med Kungl. Maj:ts befallningshafvandes förr berörda underdåniga skrifvelse den 4 innevarande mars öfverlämnade underdåniga skrift har nu hamnstyrelsen fullständigt sin nyssberörda ansökning sålunda, att den hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes tilldela Mölle hamn dels utan betalningsskyldighet ett belopp af 21,000 kronor, motsvarande kostnaden för afhjälpande af de genom stormen uppkomna skador, och dels därutöfver så stort belopp som möjligt för hamnarbetet för öfrigt enligt den förra ansökningen.

8. *Lerbergets hamn.*

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sitt underdåniga utlåtande den 10 januari innevarande år meddelat, att sedan Lerbergets hamnstyrelse omedelbart efter julstormen hos styrelsen begärt förordnande för chefen i södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet att på statens bekostnad verkställa besiktning å denna hamn och upprätta förslag till dess iståndsättande och förbättring i öfrigt, hade på grund däraf dåvarande distriktschefen verkställt besiktning och erforderliga undersökningar å platsen samt därefter upprättat alternativa förslag till hamnens förbättring, hvilka öfverlämnats till hamnstyrelsen för dess vidare åtgärder.

Enligt uti förslagen intagen särskild utredning skulle hamnens återställande allenast i samma skick som före stormen kräva en kostnad af 1,500 kronor. Då hamnen efter stormen varit så skadad, att den, för att kunna användas, måst omedelbart nödortfligen repareras, hade hamnstyrelsen nödgats förskottsvis anskaffa nödiga medel för utförande af det mest oundgängliga af reparationsarbetet. Detta hade efter samråd med bemälda distriktschef så utförts, att därjämte de erforderliga förstärkningarna vidtagits å de partier, hvilkas iståndsättande icke kunnat uppskjutas, till dess frågan om statsbidrag blifvit afgjord. Med användande af ett för framtiden mera betryggande byggnadssätt kräfde reparationen en kostnad af 3,400 kronor eller 1,900 kronor förutom hvad som erfordrades för reparation utan förstärkning.

Å Lerbergets byamäns vägnar har P. Bengtsson m. fl. uti en den 1 februari innevarande år till Kungl. Maj:t inkommen underdånig skrift meddelat, att af förberörda alternativa förslag, slutande å 32,700 och 22,800 kronor, det senaste förslaget antagits till utförande samt för ändamålet anhållit om ett statsanslag, så stort som möjligen kunde bekommas, vid hvars bestämmande hänsyn syntes böra tagas därtill, att ifrågavarande skador, hvilkas botande uppskattas till 1,500 kronor, uppkommit genom naturhändelse och sålunda icke föranledts af bristande underhåll.

Äfven denna ansökning, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkt, är efter nådig remiss den 2 sistlidne februari under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens behandling.

I den underdåniga skrift, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande med underdånig skrifvelse den 4 innevarande mars öfverlämnats, har P. Bengtsson m. fl. å byamännens vägnar anhållit, att Kungl. Maj:t

täcktes bevilja Lerbergets hamn ett anslag utan återbetalningsskyldighet af 1,500 kronor för stormskadornas botande; och innefattade denna framställning ett fullständigt utlåtande af den förut ingifna ansökningsanmälan om statsanslag för hamnen, så att utöfver nämnda 1,500 kronor så stort anslag som möjligt måtte varda för hamnarbetet beviljad.

9. *Kyrkbackens hamn å Hven.*

I afseende å denna hamn har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sitt förberörda underdåniga utlåtande af den 10 januari innevarande år förmält, att sedan majoren Gagner år 1901 upprättat förslag till förbättring och förstärkning af denna hamn, hamnstyrelsen följande år gjort framställning om vissa ändringar af sagda förslag, i ändamål att nedbringa kostnaden för hamnens utvidgning och förbättring till högst 100,000 kronor. Af styrelsen förordnad att i sådant syfte om-arbeta det af majoren Gagner upprättade förslaget, hade dåvarande chefen i södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet efter julstormen verkställt besiktning å hamnen och utfört erforderliga undersökningar för omarbetande af förslaget för begränsning af den beräknade kostnaden till högst förenämnda belopp. Ehuru det omarbetade förslaget ännu ej kunnat till hamnstyrelsen öfverlämnas, hade särskild utredning kunnat verkställas rörande den kostnad, som skulle erfordras för botandet af de relativt ringa skador, som å denna hamn förorsakats af julstormen, och hade därpå framgått, att allenast botandet af dessa skador skulle föranleda en kostnad af endast omkring 1,000 kronor. Den till Kungl. Maj:ts befallningshafvande uppgifna kostnaden af 100,000 kronor syntes hafva tillkommit genom missuppfattning från hamnstyrelsens sida i tro, att frågan gällt att för Kungl. Maj:ts befallningshafvande uppgifva kostnaden för hamnens fullständiga iståndsättande och förbättring, i stället för allenast kostnaden för botande af blott de genom julstormen vållade skadorna.

Uti den af Kungl. Maj:ts befallningshafvande med underdånig skrifvelse den 4 innevarande mars öfverlämnade skrift har hamnstyrelsen anhållit att, sedan kostnaden för iståndsättande af stormskadorna numera uppskattats till 1,000 kronor, Kungl. Maj:t täcktes för ändamålet bevilja Kyrkbackens hamn nämnda belopp utan återbetalningsskyldighet.

Vidare har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sin underdåniga skrifvelse, beträffande.

10. *Lerhamns hamn* och

11. *Nyhamns hamn,*

anfört, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande i sin underdåniga skrifvelse den 27 november 1903 uppgifvit, att den ungefärliga kostnaden för deras iståndsättande antagits till 3,000 kronor för hvardera hamnen. Någon arbetsplan eller kostnadsberäkning för deras iståndsättande hade ännu icke varit underställd styrelsens pröfning, och styrelsen vore sålunda icke i stånd att bedöma, huruvida de uppgifna beloppen tilläfventyrs kunde vara för högt beräknade. Själfva behovet af understöd af staten hade dock blifvit af Kungl. Maj:ts befallningshafvande vitsordadt. På grund däraf och för att de båda fiskelägena, i likhet med öfriga af julstormen hemsökta fiskelägen inom länet, måtte komma i åtnjutande af enahanda hjälp af staten för botandet af stormskadorna, hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att, till botande af sagda skador å hamnarna vid Lerhamn och Nyhamn, bevilja anslag utan återbetalningsskyldighet af högst 3,000 kronor till dem hvardera under iakttagande, att anslagsbeloppet skulle minskas till det belopp Kungl. Maj:t kunde pröfva skäligt på anmälan af styrelsen efter granskning af den plan och kostnadsberäkning för reparationsarbetet, hvilken af sökandena borde underställas styrelsens pröfning.

Uti ett af distriktsingenjören i södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet den 2 innevarande mars afgifvet utlåtande, som med Kungl. Maj:ts befallningshafvandes underdåniga skrifvelse den 4 i samma månad öfverlämnats, har bemälda tjänsteman meddelat, att Lerhamns och Nyhamns hamnar vore af ungefär samma utseende. De skador, som berörda storm åsamkat dessa hamnar och som hufvudsakligen bestode uti, att i hvardera hamnen den i sjön utskjutande stenbryggan ramponerats och att den innanför densamma varande tilläggsplatsen för fiskebåtarna till större delen uppfyllts med sten och sand, hade delvis, ehuru i ringa grad, under år 1903 reparerats. För hamnarnas försättande i så tillfredsställande skick, som de befunnit sig uti före den inträffade stormolyckan, beräknades kostnaden till 3,150 kronor för Lerhamn och 3,050 kronor för Nyhamn.

I den underdåniga skrift, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande med dess sistnämnda underdåniga skrifvelse öfverlämnats, har hamn-

styrelsen i Lerhamn framhållit, att hamnens iståndsättande vore ett oafvisligt villkor för fiskelägets bestånd, men att dettas innebyggare icke själfva förmådde med egna medel åstadkomma detta, samt därför anhållit, det Kungl. Maj:t täcktes af allmänna medel anslå 3,000 kronor utan återbetalningsskyldighet till afhjälpan det af sagda skador. Uti sin samtidigt öfverlämnade underdåniga skrift har hamnstyrelsen i Nyhamn på enahanda skäl gjort samma framställning.

Med anledning särskildt däraf, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande uti sin meromnämnda underdåniga skrifvelse den 27 november 1903 ansett sig böra göra anmälan beträffande omfattningen af det förestående behofvet af statsbidrag för fiskehamnarna i länet, för den händelse Kungl. Maj:t skulle finna ökning af det för ändamålet anvisade anslaget erforderlig för tillgodoseende af ifrågavarande och andra framställningar om delaktighet i anslaget, har styrelsen vidare anfört att, ehuruval de underdåniga ansökningar om statsbidrag från fonden för understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder, som för närvarande vore på styrelsens förberedande behandling beroende, skulle erfordra ett väsentligen högre anslagsbelopp än det för sagda fond för år 1904 anvisade beloppet 300,000 kronor, hade styrelsen dock icke för närvarande anledning att göra framställning om ökande af berörda anslag för nämnda år, enär det sammanlagda anslagsbeloppet ur berörda fond, som under 1904 syntes kunde blifva erforderligt att utgå för dels här angifna hamnföretag, dels öfriga till styrelsen inkomna arbetsplaner, som under sagda år kunna komma i fråga att af styrelsen vardå föreslagna till erhållande af statsanslag ur nämnda fond, icke syntes behöfva öfverskrida det för år 1904 anslagna fondbeloppet, i betraktande däraf, att för en del företag anslaget lämpligen borde delas på flera år.

Slutligen har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit att, för såvidt Riksdagen, med bifall till nådig proposition, skulle anvisa det belopp af 71,900 kronor, som enligt hvad styrelsen sålunda anfört skulle erfordras för botande af de skador, som förorsakats omförmälda fiskehamnar genom julstormen år 1902, förut vanliga förbehåll och bestämmelser beträffande mudderopplag, kontrakt, säkerhetsförbindelser, arbetsplaners expedition, kontroll å arbetenas utförande med mera borde tillämpas äfven i afseende å nu ifrågavarande hamnarbeten.

För beviljande af ett statsunderstöd i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hemställan talar i dessa fall dels den om-

ständigheten, att skadorna orsakats af en sällsynt och ovanligt våldsam naturhändelse samt således ej kunna tillskrivas försummelse af det sedvanliga underhållet, dels ock hamnintressenternas ekonomiska ställning. Den fattiga fiskarbefolkning, som det här gäller och hvilken för sitt uppehälle är helt och hållet beroende af tillgången till en nödtorfugt betryggande hamn, kan nämligen, efter hvad äfven vederbörande myndighet vitsordat, icke vara i stånd att bära de dryga kostnader, som den skulle få vidkännas, om icke staten trädde emellan till den utsträckning, som föreslagits. Äfven om ett anlåtande af bro- och hamnbyggnadsfonden skulle låta förena sig med de för densamma gällande bestämmelser, blefve dock de bidrag, som då kunde lämnas, eller två tredjedelar af den beräknade kostnaden icke till fyllest. Dessutom hafva, såsom af det föregående framgår, de flesta af ifrågasvarande hamnintressenter sett sig nödsakade att till förekommande af en upprepad förödelse åtaga sig den för dem äfven med den hjälp af statsmedel, som i sådant afseende kan beviljas, betungande ekonomiska bördan af sin hamns förbättring utöfver dess förra bestånd.

Jag anser mig därför böra tillstyrka Kungl. Maj:t att bereda intressenterna uti ifrågasvarande elfva hamnar bidrag af statsmedel till fulla beloppet af hvad som motsvarar kostnaderna för hamnarnas återförsättande i samma skick som före de genom omförmälda storm dem åsamkade skador.

Hvad angår den äfven af stormen skadade tillfartsvägen till Ålabodarnes hamn, torde, med hänsyn till hvad i denna vägfråga förekommit, bidrag till dess iståndsättande icke böra i nu förevarande ordning ifrågakomma.

Såsom i min föregående redogörelse omnämnts, skulle, utom hvad beträffar Arilds, Kyrkbackens, Lerhamns och Nyhamns hamnar, iståndsättandet af hamnarna äga rum i sammanhang med deras förbättrande därutöfver, och hafva intressenterna för sådant ändamål äfven anmält sig till erhållande af statsunderstöd till det högsta belopp, som därtill kan anvisas. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har förklarat, att årets bro- och hamnbyggnadsfond, från hvilken dylika statsbidrag skulle utbetalas, lämnar tillgång till ett understödjande icke blott af dessa företag utan äfven af andra, som under samma år kunna komma i fråga att anmälas till erhållande af anslag därifrån. Vid sådant förhållande och då denna form för lämnande af statsbidrag till den del af ifrågakomma företag, som afser hamnarnas vidare förstärkning, är den med nämnda fonds ändamål öfverensstämmande, ansluter jag mig till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag därutinnan.

De hamnintressenter, som sålunda visat sig vara beredda att för sina hamnars iståndsättande åtaga sig kostnaden äfven för deras framtida förbättring, synas mig emellertid böra, för erhållande af statsbidrag till fulla beloppet af de beräknade kostnaderna för endast iståndsättandet af hamnarna, tillförbindas att äfven utföra den med anslag från förberörda fond tillämnade hamnförbättringen, hvarigenom skador af nu ifrågavarande art skulle kunna för framtiden med större grad af säkerhet undvikas.»

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hemställdes departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte hos Riksdagen göra nu förevarande framställning.

Ehuru utskottet, med hänsyn till svårigheten att afgöra, under hvilka förutsättningar och i hvilken mån staten skäligen bör träda emellan för botande af skador, som föranledts af särskildt förödelsebringande naturtilldragelser, kunnat hysa någon betänklighet mot att tillstyrka det äskade anslaget, har utskottet emellertid, på grund af det af vederbörande myndigheter vitsordade förhållande, att intressenterna i de ifrågavarande hamnanläggningarna icke förmå bära kostnaderna för hamnarnas återställande i deras förra skick, funnit sig böra förorda bifall till hvad af Kungl. Maj:t föreslagits; och får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen må på extra stat under riksstatens sjätte hufvudtitel för år 1905 anvisa ett belopp af 71,900 kronor att, såsom anslag utan återbetalningskyldighet för iståndsättande af de genom stormen under natten till den 26 december 1902 förorsakade skador å härefter angifna hamnanläggningar, utgå till hamnintressenterna i Borstahusen med 2,960 kronor, i Ålabodarne med 3,300 kronor, i Vikhög med 7,700 kronor, i Viken med 10,000 kronor, i Barsebäck med 16,900 kronor, i Arild med 1,540 kronor, i Mölle med 21,000 kronor, i Lerberget med 1,500 kronor, i Kyrkbacken med 1,000 kronor, i Lerhamn med 3,000 kronor och i Nyhamn med 3,000 kronor; under villkor att, därest Kungl. Maj:t skulle finna skäligt att från bro- och hamnbyggnadsfonden anvisa anslag till ytterligare förbättring af någon utaf ifrågavarande hamnar, arbetet med sådan förbättring skall utföras i samman-

hang med iståndsättande af stormskadorna, samt att de nu gällande allmänna villkor och bestämmelser för erhållande och tillgodonjutande af statsbidrag från bro- och hamnbyggnadsfonden böra i tillämpliga delar blifva gällande äfven för de till berörda hamnars iståndsättande nu ifrågasatta statsbidrag.

Stockholm den 22 april 1904.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.

Reservation

af herrar *H. P. P. Tamm* och *J. A. Sjö*, hvilka ansett utskottets yttrande och förslag böra hafva följande lydelse:

»Då behovet af anslag till iståndsättande af hamnarna i Mölle, Lerberget, Kyrkbacken, Lerhamn och Nyhamn icke synes vara af vederbörande ämbetsverk behörigen utreddt, har utskottet, som i öfrigt funnit sig böra förorda hvad af Kungl. Maj:t föreslagits, ansett sig böra hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må på det sätt bifallas, att Riksdagen på extra stat under riksdagens sjätte hufvudtitel för år 1905 anvisar ett belopp af 42,400 kronor att, såsom anslag utan återbetalningsskyldighet för iståndsättande af de genom stormen under natten till den 26 december 1902 förorsakade skador å härefter angifna hamnanläggningar, utgå till hamnintressenterna i Borstahusen med 2,960 kronor, i Ålabodarne med 3,300 kronor, i Vikhög med 7,700 kronor, i Viken med 10,000 kronor, i Barsebäck med 16,900 kronor och i Arild med 1,540 kronor; under villkor att, därest Kungl. Maj:t skulle finna skäligt att från bro- och hamnbyggnadsfonden anvisa anslag till ytterligare förbättring af någon utaf ifrågasvarande hamnar, arbetet med sådan förbättring skall utföras i sammanhang med iståndsättande af stormskadorna, samt att de nu gällande allmänna villkor och bestämmelser för erhållande och tillgodonjutande af statsbidrag från bro- och hamnbyggnadsfonden böra i tillämpliga delar blifva gällande äfven för de till berörda hamnars iståndsättande nu ifrågasatta statsbidrag.»